

N:o 74.

Ank. till Riksd. Kansli den 4 Maj 1877, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om rätt till lyftning af de till begravningshjelp afsedda innehållningar å löner.

(1:sta U. A.)

Uti en inom Riksdagens Andra Kammare väckt, till Stats-Utskottets behandling remitterad motion (N:o 116) har Herr *Ad. Hedin* af anförda skäl föreslagit, att de embets- eller tjänstemän, hvilka för sina efterlefvaude grundlagt begravningshjelp, måtte förklaras berättigade att efter godtfinnande uppbära sina löneinnehållningar eller låta dem innestå att uppbäras af sterbhusen, vid bifall till hvilket förslag någon tillökning i allmänna indragningsstatens förslagsanslag, från hvilket ersättning för aftjent begravningshjelp för närvarande utgår, kunde för ett mindre antal år blifva erforderlig.

Genom Kongl. kungörelsen den 17 September 1851 förordnades bland annat: "att de genom nu gällande författningar, under namn af vakans- och förslagsliggetids- samt begravningshjelps- eller nådårsbesparing, bestämda innehållningar af embets- och tjänstemäns löner skola upphöra, så att alle, som efter den vid sedan näste riksdag uppgjorda statsregleringens inträdande i verkställighet, emottaga ordinarie beställning å stat, eller som derefter till annan tjänst förflyttas, må från och med månaden näst efter den, hvarunder de blifvit utnämnde eller förordnade, tillträda och uppbära de löner, arfvoden eller andra löningsförmåner, hvartill de, på grund af erhållna fullmakter, konstitutorial eller förordnanden, äro berättigade, med undantag endast af sådane inkomster af boställen, som äro af fardag beroende; äfvensom dylika innehållningar ej heller må ega rum å lönetillökningar, hvilka embets- och tjänstemän genom förrberörde statsreglering eller framdeles tillfalla; i följd

hvaraf sterbhusen efter sådane löntagare icke skola ega att så kallad begrafningshjälp af de i nämnde ordning tillträdde löner eller lönetillökningar utbekomma"; samt

“att, vid frågor om utbetalning till i tjensten affiden embets- eller tjenstemans sterbhus af de löneinnehållningar, som, i egenskap af nådårsbesparing, redan iakttagits eller ytterligare, intill dess skyldigheten att aftjena begrafningshjälp upphört, varda iakttagna, nu gällande föreskrifter böra fortfarande tjena till efter rättelse, samt de utgifter, hvilka i sådant hänseende komma att ega rum, af statsverket förskjutas, emot ersättning från Rikets Ständers Riksgäldskontor på det sätt, att de gjorda utbetalningarne upptagas i de föreskrifna årliga liquiderna med nämnda kontor“.

Enligt dittills gällande stadganden hade vid embets- och tjenstemans tillträde till ordinarie beställning å rikets stat lönen för sex månader blifvit såsom begrafningshjelps- eller nådårsbesparing innehållen, hvaremot ett motsvarande belopp till hans sterbhus, så framt han i tjensten aflede, af statsmedel utbetalades och betraktades i detta hänseende de på indragningsstat öfverflyttade såsom ännu i tjänst kvarstående; varande jemlikt Riksdagens underdåniga skrivelse den 11 Maj 1876 och Kongl. Brevet den 21 Juli samma år förordnadt, att ersättning för dylika innehållningar å embets- och tjenstemans löner hädanefter skulle från allmänna indragningsstatens anslag utgå.

Det är visserligen obestriddigt, att de embets- och tjenstemän, hvilka efter 1852 års ingång tillträdit sina befattningar, uti ifrågavarande hänseende kommit i en förmånligare ställning, än de, som före nämnda tid blifvit anstälde; men hvarken denna omständighet eller det förhållande, att nyss berörda förfaringssätt, att för tjenstemannens efterlevande reservera en del af hans afföning, icke öfverensstämmer med senare tiders åsikter och därför redan för länge sedan öfvergifvits, synas böra föranleda, att fortfarande tillämpningen af de vilkor, hvarunder äldre embets- och tjenstemän tillträdit sina befattningar, kan såsom en obillighet betraktas.

Deremot kan det å andra sidan ej förnekas, att det för statsverket skulle i visst hänseende vara en fördel, om bestyret med utbetalning af begrafningshjälp snarast möjligt kunde upphöra. Då nemligen begrafningshjälp numera endast utbetalas till sterbhusen efter de embets- och tjenstemän, hvilka före utgången af år 1851 tillträdit sina befattningar, men äfven desse efter nämnda tid icke vidare aftjenat begrafningshjälp å de löneförhöjningar eller nya löner, som de genom befordran till högre tjänster fått uppbära, följer deraf, att uträkningarna öfver begrafningshjelpens belopp i hvarje fall måste grunda sig på äldre förhållanden, enär det måste utrönas, i hvilken tjenstegrad den affidne senast aftjenat begrafningshjälp, beloppet af hans dåvarande lön med sedermera skedda förändringar o. s. v. Dessa uträkningar äro, enligt hvad Utskottet inhemtat, redan nu af en ganska invecklad beskaffenhet och erfordra, då den affidne tjenstemannen uppnått högre ålder, mödosamma

forskningar i äldre räkenskaper, hvilka icke ens alltid innehålla de upplysningar, som äro nödiga för att kunna på föreskrifvet sätt styrka, om och till hvad belopp begravningshjelp blifvit i hvarje särskild lönegrad aftjenad. Det ligger äfven i sakens natur att ju längre tid, som förflutit från det tjenstemannen inträdde i statens tjänst, desto större svårighet måste en dylik utredning medföra. Dessutom synes det antagandet ligga nära till hands, att, i den mån äldre tjenstemän, hvilka under den första tiden af sin tjenstgöring blifvit med tillämpningen af hithörande stadganden förtrogne, ur tjenst afgå, hos vederbörande redogörare snart nog ej kan förutsättas den grundliga kännedom om det stora antal äldre författningar och prejudikat, som för en rätt pröfning af dessa allt mera sällan förekommande frågor bör ligga till grund och att således antingen staten eller den enskilde dervid lätteligen kan blifva lidande.

På grund af hvad sålunda förekommit, skulle Utskottet, med hänseende till den fördel, som skulle tillskyndas det allmänna derigenom, att bestyret med pröfning af frågor om begravningshjelp snarast möjligt kunde upphöra, ej hafva tvekat att tillstyrka bifall till motionärens förslag om berättigande för alla, som för sina sterbhus äro till begravningshjelp berättigade, att redan nu de aftjenta beloppen återlyfta; men Utskottet har ej ansett sig kunna med visshet antaga, att denna fråga lagligen kan på sådant sätt ordnas, att staten på en gång ifrån ifrågavarande bestyr befrias. Skulle det, såsom motionären förutsatt, helt och hållet bero på den enskilde tjenstemannens godfinnande att nu lyfta medlen eller låta dem innestå såsom en tillgång för hans sterbhus, så blefve statens fördel ej af synnerlig betydelse, helst då den sammanställes med den ej obetydliga uppoffring, som af den föreslagna åtgärden måste för staten uppkomma. Under åren 1866—1875 hafva utgifterna för begravningshjelp uppgått till:

för år 1866:	27,722: 50;	för år 1871:	18,621: 60;
„ 1867:	24,305: 14;	„ 1872:	28,040: 65;
„ 1868:	21,226: 74;	„ 1873:	20,894: 41;
„ 1869:	40,182: 01;	„ 1874:	17,797: 60;
„ 1870:	21,566: 11;	„ 1875:	22,475: 09.

Visserligen synes det antagligt, att det stora flertalet af dem, som å högre befattningar aftjenat begravningshjelp, nu mera med döden afgått, men någon tillförlitlig ledning för bedömande, huru stort belopp, som ännu kan hos statsverket innestå, har ej varit för Utskottet tillgänglig; och äfven i denna omständighet har Utskottet funnit ett hinder för bifall till motionärens förslag.

Då emellertid på grund af ofvan åberopade förhållanden det otvivelaktigt skulle leda till förenkling och minskadt arbete inom förvaltningen, om det med pröfningen af frågor rörande begravningshjelp förenade arbete och besvär snarast

möjligt kunde upphöra, äfven om en sådan anordning skulle föranleda för den närmaste framtiden ökade utgifter, har Utskottet ansett sig böra hemställa,

att Riksdagen må i underdånig skrifvelse anhålla, det tacktes Kongl. Maj:t låta utreda, dels huruvida så kunde anordnas, att, genom utbetalning på en gång af all begravningshjälp, bestyret med pröfning af dylika frågor kunde för framtiden upphöra, dels ock hvilka uppoffringar från statens sida skulle af en sådan åtgärd påkallas, samt att Kongl. Maj:t ville till en kommande Riksdag göra den framställning i ämnet, hvartill den gjorda utredningen möjligen kunde finnas föranleda.

Stockholm den 4 Maj 1877.

På Stats-Utskottets vägnar:

Carl Ekman.